

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. III. Vtrùm potentiæ realiter ab Animâ distinguantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

SECTIO III.

Vtrum potentiæ realiter ab Animâ
distinguantur.

87 **P**ROBATO suprà immediato animæ concursu tam actiuo quàm receptiuo in actus vitales, non erit difficile, præsentem enodare difficultatem, in quâ inquirimus, vtrum anima egeat aliquo comprincipio accidentali sibi à primo sui esse instanti debito, cum quo influat in actus intelligendi, & alio in actus volendi, & quod comprincipium dicatur potentia; an verò possit se sola simul cum specie obiecti cognoscere, & cum cognitione amare.

SUBSECTIO PRIMA.

Sententia eas potentiæ distinguens
reiuicetur.

88 **T**HOMISTÆ omnes, Caietanus, Aletius, Egidius, Capreolus, Albertus, & alij, quos referunt & sequuntur Conimbricenses lib. 2. cap. 3. quæst. 4. art. 2. P. Suarez Tomo 1. Metaphysicæ, Disputatione 18. sect. 3. Toletus hic lib. 2. cap. 4. quæst. 9. Gregorius de Valentia Tomo 1. Disputatione 6. quæst. 3. puncto 2. Rubius hic lib. 2. cap. 3. Tract. de Potentiis animæ, quæst. 1. num. 6. & Valsequez Tomo 1. in 1. 2. Disputat. 14. cap. 3. secuti D. Thomam Parte 1. quæst. 17. art. 1. opinantur, omnes potentias, tam spirituales quàm materiales, distingui realiter ab animâ, esseque accidentia illius. Hæc sententia probatur Primò à Thomistis, Quia nulla substantia est immediate operativa, ergo eget potentiis distinctis. Secundo, Quia operatio & principium debent esse in eodem ordine, sed anima est substantia, ergo nequit esse principium suorum actuum, qui sunt accidentia, debet ergo habere potentias accidentales distinctas. Hæc duo argumenta, quæ non solum probant, potentias distingui, sed etiam nec partialiter animam immediate concurrere, soluta sunt à numero 1. videantur quæ ibi dixi.

89 Tertiò mouentur, Quia anima non est causa immediata actuum supernaturalium, ergo nec naturalium. Consequentia est bona, quia illa entitas, quæ sine eleuatione concurrebat ad actiones naturales, eleuata concurret ad supernaturales; ergo si anima non concurret ad supernaturales, ideò est, quia nec ad naturales concurret. Quod autem non concurret ad supernaturales, probatur, quia anima non potest esse causa operationum earum neque principalis, neque instrumentalis; ergo nullo modo. Non quidem instrumentalis, quia est perfectior eis actibus, causa autem instrumentalis nequit esse perfectior effectui. Sed neque esse potest principalis, quia hæc non debet esse inferioris ordinis effectui, nec debet egere eleuatione respectu illius; ergo anima nullo modo potest esse causa respectu illius.

90 Hoc argumentum probat etiam, neque partialiter animam concurrere ad actus naturales, cuius oppositum fuisse est suprà ostensum; neque ad actus supernaturales, quod ex dictis suprà

reiectum est: omnia enim, quæ ibi diximus de actibus naturalibus, eodem modo de supernaturalibus intelligenda sunt; hi enim actus sunt etiam liberi animæ, sunt meritorij, & ad eos ex cognitione determinatur. Ex quibus capitibus probauimus suprà mediatum animæ concursum.

Iam addo, hoc argumentum etiam probare, neque ipsam voluntatem distinctam seu potentiam villo modo concurrere ad eos actus supernaturales: idem enim argumentum, quod ab his fit in animâ, fieri etiam potest in voluntate, vt ex se patet. Consequens autem videtur esse contra Tridentinum Sessione 6. Can. 4. vbi definit, liberum arbitrium non se habere merè passiuè & vt in animæ instrumentum respectu actuum supernaturalium; esset autem, si purè reciperet in se habitum, & hic solus sine concursu voluntatis influeret (de quo fusiùs in Theologiâ) ergo sicut voluntati creatæ datur immediatus concursus, ita dari debet & animæ.

Ad argumentum respondeo facillè: si enim 91 causam principalem vocant Thomistæ eam, quæ non solum est æquè perfecta cum effectui, sed etiam in illum influat virtute naturali sine indigentia eleuationis (quod & nos in Phisicis requisimus) dicant, animam etsi perfectiorem eis actibus, quia tamen eget eleuatione ad illos, non esse causam principalem, sed instrumentalem illorum, in quo nullum continetur absurdum, sicut nec in eo, quod Humanitas Christi ob eandem rationem, scilicet quia concurret eleuata, dicatur causa instrumentalis miraculorum quæ Christus fecit, licet sit perfectior illis. Si verò cum alijs Auctoribus præcisè dicant, eam esse causam principalem, quæ vel sit magis, vel saltem æquè perfecta quàm effectus, dicant etiam, animam esse causam principalem eorum actuum, quia etiam si egeat eleuatione ad illos, est tamen illis perfectior.

Vbi aduerte, quomodo à Thomistis hic procedatur: supponunt enim in ipsa definitione causæ principalis vel instrumentalis duo contradictoria, vt postea probent, eam non posse reperiri in animâ aut voluntate, ideò vnâ vice non totam ponunt definitionem, sed per partes, vt iam ostendo: dicunt enim, causam principalem solum requirere, vt sit perfectior effectui; inde inferunt, animam non esse causam instrumentalem eorum actuum, quia est illis perfectior. Postea aliam faciunt definitionem, & dicunt, ad causam principalem non sufficere esse æquè perfectam cum effectui, sed debere concurrere naturaliter sine eleuatione; vnde inferunt, animam neque esse causam principalem. Vide modum arguendi. Eis dico, dent semel vnâ præcisam ac certam definitionem causæ principalis, & tunc, si animæ ea omnia conueniant respectu actuum supernaturalium, erit purè causa principalis; si omnia non conueniant, erit præcisè causa instrumentalis, neque sequetur, esse & non esse, vt ipsi malè inferunt.

Quartò mouentur, Quia ceteræ substantiæ 93 operantur medijs accidentibus distinctis, vt patet in quatuor elementis operantibus per quatuor primas qualitates, item in grauibz & leuibz se mouentibus per grauitatem & leuitatem distinctam; ergo etiam anima operabitur medijs potentiis distinctis.

K k k 3

Hanc

Hanc inductionem optimam censet P. Suarez supra, & ex illa recte probari sententiam Thomistarum: verum in primis hæc inductio est etiam contra ipsum asserentem, animam immediate producere saltem partialiter suos actus, cum tamen in exemplis adductis substantiæ neque partialiter concurrant ad eas operationes. Ignis enim (idem est de reliquis) neque partialiter immediate calefacit, id enim à solo calore distincto oritur. Igitur respondeo, fumendo hinc solutionem, necessarium esse, animam immediate concurrere in suos actus, iuxta supra dicta: ex quo infero, non esse ponendam aliam potentiam distinctam accidentalem, iuxta statim dicenda; in aliis verò substantiis nulla est ratio cogens nos adtribuendum illis immediatum concursum, unde non mirum, si concurrant mediis instrumentis, seu potentiis accidentalibus. Adde, ignem, aquam, &c. in extraneis subiectis producere effectus similes, & eiusdem speciei cum his quos in se producant, unde productio illorum non tribuitur immediate ipsi igni, sed calori ignis; hunc autem calorem non producit ignis in se per potentiam aliam accidentalem distinctam, sed per suammet substantiam, animus verò non producit in aliis subiectis potentias, aut actus similes eis quos in se habet; forte enim, si eos actus in aliis subiectis produceret, ad eam productionem non concurreret anima immediate, sed mediis ipsis actibus quos in se habet: solum ergo producit in se actus sicut ignis calorem; ergo sicut ignis producit in se calorem immediate sine consortio alterius concausæ accidentalis aut potentiae, ita etiam anima producat proprios actus immediate sine consortio alterius potentiae distinctæ, quo recte retorquetur prædictum argumentum pro nobis contra P. Suarez & Thomistas.

Ad illud de grauibz & leuibz, respondeo, mihi valde probabile esse, gratiam & leuitatem non esse accidentia distincta à corpore graui & leui, sed illud per suammet essentiam esse productum motus sursum, quod est habere leuitatem, & esse productum motus deorsum, quod est esse graue: unde hinc non potest argumentum contra nos desumi. Quod si velis grauitatem distinguere, insiste primæ solutioni.

Quintò mouetur, Quia si intellectus & voluntas realiter essent idem cum animo, & consequenter inter se, anima intellectu amaret, & voluntate intelligeret, quod est absurdum; ergo debent distinguì prædictæ potentiae.

Hoc argumentum patitur instantiam in Deo, in quo certum est, intellectum & voluntatem non distinguì inter se, & tamen neque in Deo prædictæ propositiones admittuntur.

Respondeo ergo, eas propositiones communiter intelligi in sensu formali, id est, anima, vt comparata cum actu amoris, dicitur voluntas; vt comparata cum actu intelligendi, dicitur intellectus: vt sic autem certum est, eam non intelligere per voluntatem, nec per intellectum amare; imò vt sic distinguì intellectum & voluntatem, quia idem indimibile subiectum, iuxta dicta in Logica, comparatum cum vno connotato, dicitur distinctum à seipso vt comparato cum alio, non ratione sui, sed ratione connotatorum quæ in eâ comparatione sumuntur; quo sensu veram diximus esse hanc propositionem, *homo vt animal*

non est rationalis. In eodem sensu intellige prædictas propositiones.

SUBSECTIO SECUNDA.

Alia argumenta pro eâ sententiâ regiuntur.

SEXTò mouetur, Quia anima de se est indifferens ad amandum vt sic, & intelligendum vt sic; ergo eget aliis principijs quibus determinetur, vno ad amandum, alio ad intelligendum, alio ad videndum; huiusmodi autem determinatione dicimus esse potentias. Sed in primis retorqueo argumentum: etiam admissis eis potentiis distinctis, adhuc anima manet indifferens ad assentiendum vt sic, ad dissentiendum vt sic, ad apprehendendum, iudicandum, &c. ergo adhuc eget, præter intellectum, aliâ potentia purè iudicatiua, aliâ purè apprehensiua, quod nullus somniauit; ergo propter hanc indifferentiam animæ non sunt potentiae distinguendæ. Ratio est, & hæc sit argumenti solutio, quia sufficienter determinatur anima ad intelligendum ratione speciei impressæ, quæ quia est repræsentatiua, determinat ad intelligendum tale obiectum; ex cognitione autem determinatur rursus ad amandum, quatenus illi proponitur bonitas obiecti; ergo non est necessaria alia potentia distincta, tollens animæ indeterminationem: imò etsi concederetur potentia distincta, admissio tamen immediato animæ influxu (vt admitti debet, iuxta dicta supra, & admittunt plures ex aduersariis videntes hoc argumentum) potentia non determinaret animam, sed è contrario anima potentias, quia anima est quæ habet libertatem, quæ quasi præest omnibus actibus illarum potentiarum, ideoque potest & ab illis actibus determinari, & determinata secum trahere potentias; ergo potentia distincta non possunt animam determinare, ergo propter determinationem non sunt distinguendæ.

SEPTIMò mouetur, Quia Deus in ordine gratiæ imitatur ordinem naturæ, sed in ordine gratiæ potentia distinguuntur ab essentia, habitus scilicet supernaturales qui se habent vt potentia, à gratiâ quæ se habet vt essentia; ergo in ordine naturæ potentia distinguuntur ab essentia, id est ab animo. Respondeo Primò, hoc argumento probari etiam, tot debere esse intellectus distinctos in animâ, & voluntates, quor sunt obiecta formalia distincta actuum voluntatis & intellectus, quia in ordine supernaturali tot sunt habitus à gratiâ distincti, quor & obiecta formalia, alius charitatis, alius spei, alius iustitiæ, &c. Hoc autem non audebunt aduersarij concedere; ergo non recte argumentantur ab ordine gratiæ ad ordinem naturæ. Respondeo ergo, Deum non accommodare in omnibus ordini gratiæ ordinem naturæ, & consequenter neque in hac de distinctione habituum hunc illi accommodat. Ratio est, quia oportuit, fidem & spem posse separari à gratiâ, vt patet in peccatore Catholico, in quo manet fides & spes sine gratiâ. Huius rei congruentiæ redduntur à Theologo, ego non teneor ad illas: ad hanc autem separationem necessaria fuit distinctio gratiæ ab his habitibus, ideoque habitus charitatis non habens hanc separationem à gratiâ, non distinguatur in opinione valde probabili.

habili. Cum ergo in ordine naturæ non detur hæc separatio potentiarum ab animo, non est unde inferamus eorum distinctionem.

101 Vltimò, Quia possibiles sunt de potentiâ absoluta animæ operantes mediis potentiis distinctis; quæ enim in hoc potest contradictio reperiri? Sed posita hac possibilitate, non est cur negemus, animam, quæ de facto datur, habere huiusmodi potentias; imò id videtur conformius naturis rerum & aliarum causarum operantium per virtutes distinctas; ergo dicendum est, animam quæ de facto datur, habere potentias distinctas.

Huic argumento respondet aliqui ex nostris, negando Antecedens: censent enim, omnino implicare contradictionem prædictas potentias distinctas, quod probant Primò, quia tales potentie distinctæ non possent inuicem communicare in operationibus, id est, non posset voluntas intelligere, neque intellectus amare; ergo voluntas illa distincta non cognosceret, ergo nec posset esse amans, quia prorsus repugnat aliquid esse amans, quin sit cognoscens; ergo repugnat voluntas distincta. Hæc responsio displicet mihi omnino, eius enim ratio solum probat, non posse esse voluntatem distinctam, quæ recipiat & efficiat amorem, verum nequaquam persuadet, non posse esse voluntatem, quæ solum efficiat amorem, & habeat in ordine naturali quod habent habitus supernaturales cōcurrentes ad actus voluntatis supernaturales, ad quos simpliciter requiruntur, & in eo ordine sunt veræ & propriæ potentie (quod miror non fuisse ab his consideratum) & tamen hi habitus non cognoscunt, & quoad hoc nulla potest esse disparitas inter potentias naturales & supernaturales. Ratio à priori huius meæ impugnationis est, quia, licet nihil possit esse amans, quod non sit cognoscens, bene tamen potest, ut quid ab alio determinatum, amorem efficere quin cognoscat. Contrà Secundò, quia nec probatur prædicto argumento, eam potentiam distinctam non posse recipere & efficere amorem, quia etsi illum reciperet, & efficeret, adhuc non sequeretur, eam amaturam; posset enim dici, eam esse incapacem effectus formalis amandi, sicut ab aduersariis dicitur, & merito, etiam si recipiatur sensatio in materiâ, & effectus formalis sentiendi in solâ qualitate vnitâ consistat, adhuc tamen materiam non sentire vlllo modo, eò quod sit subiectum incapax; ergo licet ea potentia distincta reciperet amorem, adhuc non amaret; ergo adhuc non egeret cognitione, sicut neque illa eger materiâ, ut recipiat appetitionem; ergo eò quod illa voluntas distincta non esset cognoscens, non sequeretur, eam non posse efficere & recipere amorem; ergo nec sequitur eam repugnare, eò quod non cognosceret.

103 Tercio alij probant eam repugnantiam potentiarum distinctarum in ordine ad potentiam absolutam: quia cum omnis anima possibilis (idem est de aliis substantiis volutivis) debeat habere immediatum influxum in suos actus, ob rationes à nobis suprà traditas, & aliunde illa sola contineat omnes formalitates suorum actuum, non potest vlla esse anima, quæ non sit causa adæquata suorum actuum, & consequenter nulla potest esse quæ egeat concursu potentie alterius distinctæ; ergo nulla poterit esse quæ habeat potentias distinctas, quia hæc debent complere ani-

105 mam quæ sit impotens sola ad suos actus. Sed neque hæc ratio quidquam probat: ut enim dixi Disputat. 1x. Physica à num. 15. nulla est repugnancia in eo, quod detur de potentiâ absolutâ aliqua entitas, quæ egeat ad productionem alterius sibi similis consortio alius causæ, sicut de factō docet P. Suarez, substantiam, ignem v. g. simul cum accidentibus immediatè producere alium ignem. Rationem autem ibi reddidi, quia sicut datur aliqua entitas, quæ licet contineat omnes formalitates alterius, eò quod sit eiusdem speciei cum illâ, non tamen potest illam neque inadæquatè producere, ferrum respectu alterius ferri, lignum respectu alterius, &c. aliæ verò entitates sunt, quæ solæ possunt producere alias sibi similes, non est cur negemus, posse de potentiâ absolutâ esse aliam tertiam entitatem, quæ nec tam parum possit quàm prima, nec tantum quantum secunda, ideoque etiam si sit productiva alterius eiusdem speciei cum ipsâ, quo differat à primâ, non tamen adæquatè, quo differat à secundâ. Certe ego nec leuem reperio contradictionem in tali causâ, nec est possibile illam dare, nisi petendo principium. Ex quo infero manifestè, non esse formalem consequentiam, hæc entitas concurret ad illam, & contineat omnes formalitates illius, quia est eiusdem speciei cum illâ, ergo est causa adæquata illius: cuius consequentia malitia à me ostensa etiam est in calore respectu alterius, quem omnino continet, & tamen eget concursu causæ primæ, ideoque solum inadæquatè ad illum concurret. Ergo non quia omnis anima possibilis concurret immediatè ad suos actus, & contineat omnes formalitates illius, idè debet esse causa adæquata illorum; & consequenter nec sequitur, eam non posse habere potentias distinctas. Idem magis explicatur in causis æquivocis, quæ licet perfectiores sint effectû, & contineant formalitates illius, adhuc solent requirere concursum alterius concause magis similis effectui, ut patet in Deo, qui licet contineat omnes formalitates effectus creati, adhuc tamen plures eorum non potest naturaliter producere sine concursu causarum creaturarum, imò & plures, nec de potentiâ absolutâ in sententiâ multorum; non ergo negandum est, esse possibilem de potentiâ absolutâ aliquam animam, quæ, licet immediatè concurret ad suos actus, egeat tamen consortio potentiarum distinctarum.

107 Melius ergo argumento factō pro Thomistis conceditur Antecedens, scilicet, possibilem esse de potentiâ absolutâ animum egentem potentiis distinctis, negando tamen consequentiam, scilicet, eiusmodi esse nostram & eas quæ de facto dantur. Retorqueo enim argumentum contra illos: Possibilis est de potentiâ absolutâ anima, quæ sine concursu potentiarum efficiat suos actus, (quæ enim in hoc potest contradictio reperiri?) ergo ea, quæ de facto datur, est huiusmodi.

Respondetis, hanc meam consequentiam non valere. Melius ego possum respondere, non valere tuam. Ratio pro me stat: nam tu multiplicas entitates sine necessitate, præcisè quia id non repugnat in ordine ad potentiam absolutam, qui modus discurrendi alienus est ab omni bonâ Philosophiâ: ego verò illi magis conformiter dico, id de potentiâ absolutâ non repugnare, quia non includit duo contradictoria; nego verò de facto

Kkk 4 dari,

dari, quia non sunt multiplicandæ de facto entitates necessitate, sicut in simili diximus, agentes, vtrum vnio sit simplex an composita, vtrum gradus intensiōis & partes animæ sint homogeneæ an heterogeneæ; & in aliis similibus questionibus, in quibus semper consequenter discuti-mus.

SUBSECTIO TERTIA.

Alia media sententia.

108 **A**LIJ parum fidentes prædictis argumentis, dixerunt, potentias spirituales non distinguui ab animâ, distinguui tamen potentias materiales. Hoc vltimum probant Primò, Quia nisi distinguerentur potentie materiales, anima separata ferret secum phantasiam, appetitum, olfactum, &c. quod est absurdum. Sed respondeo facile, nomine harum potentialium materialium non solum intelligi à nobis ipsum principium effectuum actuum materialium, sed etiam organa materialia, & materiales dispositiones, quibus eget animus ad productionem eorum actuum: cum autem anima separata non ferat secum hæc organa & dispositiones materiales, non dicitur ferre potentias materiales, licet ferat secum principia, & (vt melius dicam) ipsa sit principium effectuum earum operationum.

109 Secundo idem probant, Quia si anima spiritualis esset principium operationum materialium, non defatigaretur nec ad exercendas operationes impediretur nimio labore, imò si corpus præcisè se haberet passiuè respectu motus localis, v. g. tantà velocitate posset moueri corpus languidum, imò & claudum, quantà corpus omnino sanum; nam ad recipiendum motum non requiritur sanitas, ideoque ab Angelo tantà velocitate potest moueri corpus languidum & claudum, quantà sanum; ergo non à solâ animâ procedit eiusmodi motus, ergo concurrunt cum ea potentie materiales distinctæ.

110 Hoc argumentum in primis caret difficultate. Deinde nec ab illius Auctoribus in eorum sententiâ soluitur: caret quidem difficultate, quia cum anima ad mouendum corpus eget spiritibus vitalibus, potest ex defectu illorum reddi impotens ad motum corporis. Præterea ex nimio humore membra quasi moriuntur; & sicut redduntur inepta sensationi, ita etiam & motui locali à principio intrinseco, quantumvis solum passiuè se habeat corpus respectu sensationis & motus. Tandem ex nimia collisione membra læduntur, & accenduntur, ex quo magnus sentitur dolor, ratione cuius anima non potest mouere corpus. Ratio à priori, & differentia inter animam mouentem corpus & Angelum etiam illud mouentem, inde constat, quia anima mouet corpus ab intrinseco, & vt forma illius, & consequenter ad eiusmodi motum pender à dispositionibus corporis, & ex earum defectu impeditur à tali motu, quod verum etiam est in ordine ad operationes spirituales, quas certum est non fieri à corpore, imò nec in illo recipi, & tamen nimio humore vel lésione organi impeditur ab eiusmodi operationibus. Et licet in somnis habeat easdem species intellectuales, quas habeat in vigiliâ, & animus non dormiat, quia tamen sensus

materiales & phantasia sopiti sunt, id est impediti à suis operationibus, non potest anima tan perfecte exercere, quas tamen perfecte exerceret, si solum esset aliisens corpori: ob quam rationem Angelus solum mouens corpus illi assistendo, non pender ad effectiōem motus à sanâ aut debili dispositione corporis, ideoque tam perfecte mouet corpus claudum, quam sanum.

Quod verò neque prædicti Auctores, aut alij adstruunt potentias materiales distinctas, fugiant vim huius argumenti, vt supra dixi, inde facile constat, quia licet admitantur tales potentie distinctæ, quæ concurrant efficienter simul cum animâ ad motum, certum tamen est, corpus ipsum non efficere immediatè motum, sed præcisè illum recipere. Deinde certum est, etsi corpus ardeat febribus, ipsam tamen potentiam distinctam loco-motiuam non febicitate neque enim in eâ recipitur calor aut dolor pedis. Ecce ergo secundum tuum argumentum, corpus habet se solius passiuè respectu motus, ergo à potentia loco-motiuâ sanâ & dolore carente tam facile poterit moueri corpus agram, quam sanum. Patet consequentia, quia ad recipiendum motum per accidens se habet sanitas & infirmitas corporis, vt & tu virgebas. Vide ergo argumentū contra te eadem vi intortum, nec propter distinctionem potentialium materialium solutum, ergo propter hoc non est diuersimode de potentis materialibus, quam de spiritualibus philosophandum.

Tertio mouentur, Quia anima est spiritualis, sed hæc potentie sunt materiales, ergo distinguuntur. Patet consequentia, quia nihil spirituale potest cum materiali identificari. Respondeo facile, has potentias solum esse materiales ex parte subiecti inadæquati, & dispositionum quæ requiruntur ad earum actus, & ex hac parte non identificari cum animâ, quia nec materia, in qua partialiter recipiuntur actus, nec dispositiones materiales animo identificantur, ex parte tamen principij omnino esse spirituales in homine, ideoque rectè posse cum eius animo identificari.

Tertio alij distinguunt potentias brutorum, non verò hominum.

Alij Quarto è contrario distinguunt in homine potentias, non verò in brutis. Vtraque opinio communiter & merito reicitur, quia sine vilo prorsus fundamento eam differentiam constituit.

Alij recentiores identificant cum animâ omnes potentias, tam spirituales quam materiales, imò & loco-motiuam, quâ anima seipsam cum corpore mouet; & solum distinguunt potentiam loco-motiuam, quâ anima mouet localiter alia à se, v. g. quâ equus fert hominem, quâ homo sustentat vestes, impellit alium, &c. Mouentur, quia sicut ignis producit calorem in se non per potentiam distinctam, sed per suammet substantiam, in aliis verò producit calorem non per suammet substantiam, sed per calorem distinctum, ita etiam videtur dicendum, animam in se producere motum per suam substantiam, in aliis verò per potentiam accidentalem distinctam loco-motiuam.

Hanc sententiam impugno Primò ad hominem, deinde absolute. Ad hominem quidem, quia ipsi censent, motum in se, & motum in alio esse.

esse eiusdem speciei, quæ habent eadem speciei principia, & terminum, motus v. g. quo homo seipsum mouet, & quo mouet alium hominem. Ex quo vterius inferunt, motum à se non esse ex naturâ suâ immanentem, & consequenter nec vitalem. Quæ non coherent cum hic dictis: quia si motus in alio oritur à potentia accidentali distinctâ, motus autem in se ab ipsâ animâ, iam illi motus erunt diuersi in specie, sicut motus hominis & leonis ex diuersitate principiorum, & vnus per se erit immanens, & consequenter vitalis, id est, motus à se ortus ab ipsâ substantiâ animæ immediatè, alter verò, qui oritur à potentia distinctâ accidentali, id est motus in alio, erit per se transiens, & consequenter non vitalis.

- 116 Absolutè autem impugno eam sententiam, quia in tantum dicimus ignem in aliis producere calorem solum mediâtè, in quâtu ipse calor, in igne existens est productiuus alterius: quod probatur experientiâ caloris existentis in aquâ & ferro, & calefacientis eodem modo ac quando existit in igne: potentiam verò aliam ab igne & calore distinctam, quâ in passio extraneo calor produciatur, non admitto. Cum ergo motus localis animæ, qui produciatur ab ipsâ animâ, in se immediatè non sit productiuus alterius motus localis, non possumus dicere, in animâ idem, quod in igne, nempe motum in alio procedere mediâtè ad animâ, & immediatè à motu in se, sicut diximus, calorem in alio procedere mediâtè ab igne, 117 quia procedit immediatè à calore ignis. Assignare verò alteram potentiam distinctam, omnino est ad libitum; neque exemplo ignis potest villo modo suaderi, vt constat ex dictis. Imò potius inde suaderetur oppositum: nam si calor ignis non esset productiuus alterius caloris, non diceremus, ignem in se producere calorem immediatè per suam potentiam, & mediâtè in alio subiecto per aliam potentiam calefactiuam distinctam; sicut lux producit calorem in se ipsâ per se, si eius subiectum capax sit caloris, & in alio subiecto etiam producit calorem per seipsam, quando proprium non habet calorem. Ideoque dixi in Physicis, si ignis impediretur miraculose ne haberet in se calorem, & illi applicaretur passum, illud calefacturum immediatè. Ergo ob instantiam ignis non est distinguenda potentia loco-motua respectu alterius.

SVBSECTIO QVARTA.

Non distinguuntur potentia ab Animâ.

- 118 VLTIMA ergo & vera sententia omnes potentias, nullâ exceptâ, realiter identificat cum animâ. Hanc tenent Nominales omnes, Gregorius, Gabriel, Ocham, Marfilius, & alij apud Rubium & Conimbricenses supra, Henriquez Quodlibeto 3. quæst. 14. D. Bonaventuram in 1. distinct. 3. quæst. 3. & Scotum in 2. distinct. 16. quæst. vnicâ, quem Scotista omnes sequuntur. P. Hurtadus hic Disputat. 4. §. 42. & recentiores communiter, Probatur Primò auctoritatè expressâ D. Augustini de Spiritu & animâ, cap. 4. & 13. 119 vbi hæc habet: *Anima, quæ secundum sui operis officium variis nominibus nuncupatur: dicitur namque vitalis, dum vegetat; spiritus, dum contempletur; sensus, dum sentit; animus, dum sapit: ista ta-*

men non differunt in substantiâ, sicut in nominibus, quoniam anima ista vna anima est. Augustino subscribunt Isidorus & Bernardus, ille lib. 11. Etymologiarum, his verbis: *Anima dum viuificat corpus, anima est; dum vult, voluntas; dum intelligit, mens; dum recollit, memoria; dum aliquid sentit, sensus.* Bernardus verò Sermonem 11. in Cantica: *In animâ tria intueor, rationem, memoriam, & voluntatem; & hæc tria eandem esse animam.* quod idem alibi repetit.

Hæc probatur à nonnullis Primò, quia anima 120 concurret immediatè, & continet omnes formalitates actus, ergo est potentia adequata, ergo non eget aliâ distinctâ. Secundo, quia sunt impossibiles tales potentie distinctæ, ergo non dantur de facto. Vtrumque argumentum proposuimus supra, & ostendimus carere vi; idè censéo solum probari hanc sententiam argumento satis trito, quo simplicitatem vnionis, homogeneitatem graduum intensiōis, & partium animalis probauimus, quia scilicet non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate: sed hanc non esse in præsentem, ostensum est argumentorum solutione, ergo non sunt distinguendæ potentie ab animâ. Nec valet dicere, In ordine ad potentiam absolutam non repugnat animæ egens potentie distinctæ, ergo de facto datur; non, inquam, valet: quia statuta in ordine ad potentiam absolutam vt possibili eâ duplici differentiâ animarum, aliâ quæ eget potentia (quia in hoc nulla relucet contradictio) & aliâ quæ non eget (quia etiam in hoc non est repugnantia) conuenientiùs philosophamur, quando non est in oppositum ratio, si dicamus, eam, quæ de facto datur, non egere eis potentia, quia hoc modo fugimus multiplicationem entitatum sine necessitate, quam aduersarij non fugiunt, vt dixi supra in simili de vnione, &c. Hæc ratio adiuncta auctoritatè tantorum Patrum, probabilior facit nostram sententiam, quam nolo certiorē facere quàm ipsa, prout intendunt nonnulli, sed sine effectu, vt iam vidimus.

An autem ratione nostrâ distinguatur intellectus ab animâ, dixi in simili de potentia materiali in ordine ad formas, vbi ostendi, posse distingui, & rationem illius reddidi Disputatione 11. Physicæ à numero 35.

SECTIO IV.

De distinctione & specificatione Potentiarum.

NON disputo de distinctione potentiarum ab 122 animâ, de hoc enim fusè satis Sectione præcedenti; sed de distinctione potentiarum inter se, item & de specificatione. Pro quâ quæstione supponimus, eas distingui ab animâ, & inquirimus duo: primum est, quæ sufficiant ad distinguendas potentias eiusdem animæ; secundum verò, quæ sufficiant ad diuersificandas specie potentias diuersarum animarum.

SVB-